

Le Touriste bulgare—Der Bulgarische Tourist.

Литературно ОПИСАНИЕ за узнаване и обикване
чрѣзъ туризмъ българеката природа.

Излиза всѣки мѣсецъ (освѣнъ юли и августъ). Абонаментъ 2 лв. годишно;
за членовеѣ на д-вото—1 лв.; въ чужбина—2.50 лв. Отдѣлна книжка—0.20 лв.

Редакторъ: БОРИСЪ НАСЛѢДНИКОВЪ.

Статии, дописки и всичко, що се отнася до списанието се изпраща до редакцията
ул. Маринъ Дриновъ, 18. София.

Год. XI. Септември и октомври 1913 г. Кн. 7—8.

Слава вамъ, храбри български войници!

Измина цѣла година въ ужасъ и трѣвоги, въ величие
и горчиви разочарования!

Повече отъ половинъ милионъ добри и скромни българ-
ски граждани бѣха напуснали своята тиха, плодотворна работа.
И тръгнаха изъ бойнитѣ полета, съ честъ и слава да изпъл-
нятъ завѣтния си и свѣщенъ дългъ къмъ родината и поробе-
нитѣ си еднокръвни съотечественици, като хвърлиха въ
трѣвога, лишения и душевни мъжки други нѣколко милиона
свои жени, дѣца и близки. На хоризонтътъ се показва алено-
кръвниятъ призракъ на войната, червениятъ драконъ на раз-
рушението и смъртта. Вълнуваха се и трѣщѣха Балканитѣ,
облѣха се въ човѣшка кръвь и плътъ красивитѣ и плодни
Тракийски и Македонски полета. Разигра се оная безчовѣчна
и свирѣпа трагедия, чрѣзъ която се вѣрваше, че ще се дойде
до свободата, могъществото и благополучието на родината.

И съ нечуванъ възторгъ и устрѣмъ, рѣдкъ въ исторіята на народитѣ, бѣлгарскіятъ войникъ сломи тиранина и скъса вѣковнитѣ вериги.

Уви! За прѣголѣма наша скръбъ, намѣриха се кжсогледитѣ дипломати и алчни ржководни кржгове, които обѣрнаха великото освободително дѣло въ стрѣвъ за териториални завоювания и национална хегемония.

И рухна всичко, всичко, що бѣлгарскіятъ войникъ спечели съ толкова жертви и непосилни терзания!

Бѣлгарскіятъ войникъ! Какъ трогателно и удивляващо звучатъ тѣзи двѣ думи! Надъ развалинитѣ на националното нещастие отново ще възкрѣснатъ чувствитѣ ви подвизи за слава и величие на родината.

Вашата необятна и вѣчна свѣтлина не ще се затъмни отъ сполѣтѣлитѣ ни бѣди. Вие ще си останете синонимъ на националната мощъ и гордостъ, у васъ е новата вѣра за обновенъ и свѣтълъ животъ. Нека се утѣшимъ и обхванемъ отъ крѣпка надежда за близка радостъ и благополучие.

Поклонъ прѣдъ васъ, самоотвержени и доблестни борци!

Б. Н.

Хр. Ц. Борина.

При тебъ се връщамъ, майко!

При тебе се пакъ завръщамъ, майко мила!
Завръщамъ се, но ти недѣй ме пита,
Душата ми изъ пжтя си *бурни*
Дали е била нѣкога честита
Недѣй ме пита, майко, отъ какво сж
На челото ми тѣвъ бразди дълбоки,
Дали страданията ми въ *борбата*
Сж били непосилни и жестоки;
Недѣй ме пита ти, какво се кие
Задъ сѣнкитѣ въ очитѣ ми печални,
Недѣй ми нивга спомня, мила майко,
Съ какви нарѣчки и слова прощални
На дълъгъ пжтъ ме *на война* изпрати —
Недѣй! А разкажи ми, какъ житата
Прѣвъ *последно* лѣто класиха тука,
Кажу, какъвъ плодъ дадохъ лозята,
Какво сѣно въ ливадитѣ косихте;
И колко агънца се народиха;
Дали прѣвъ лѣтото ви дѣждъ ирирѣсва
И зимата, що мина, бѣ ли тиха? —

За туй ми разкажи, рождена майко:
Дано забравя всичко прѣживяно
Изъ пжтищата ми навредъ трѣнливи,
Изгубени въ пустиня *безвъзвратно!*

Въ паметъ на погиналитѣ прѣзъ войната туристи.

Централното настоятелство на Б. Т. Д. взе инициативата, щото слѣднитѣ два броя на списанието да бждатъ изцѣло посветени въ паметъ на загиналитѣ прѣзъ войната наши храбри другари туристи — членове на организацията.

За тая цѣль, редакцията учтиво замолва настоятелствата на клоноветѣ да поематъ грижата и изпратятъ слѣднитѣ свѣдения:

1. Поименно да явятъ кои членове прѣзъ войната сж убити, кои умрѣли отъ болести и кои сж останали осакатени.

2. Да се замолятъ и задължатъ роднини или приятели на починалитѣ да напишатъ кратки биографични бѣлѣжки и свѣдения за заслугитѣ имъ прѣзъ войната, както за обстоятелствата и мѣстото на тѣхното загинване.

Биографията да обхваща: мѣсторождение, възраст, сѣмъенъ произходъ, образование, обществено и метериално положение, особени заслуги и добродѣтели, заслуги къмъ туристичното дѣло.

Българката — майка е откърмила герои, които по своята неустрашимость, издържливость и безкористно изпълнение отечествения дългъ, сж рѣдкость въ историята на народа. Нека тѣхнитѣ подвизи завѣщаемъ за примѣръ на младитѣ, както и на бжднитѣ поколения, нека тѣхнитѣ дѣла и тия на останалитѣ живи, тѣхни братя по оръжие, служатъ за вѣчна национална гордость и утѣха.

3. Къмъ биографията да се приложи по възможность послѣдния и хубавъ портретъ, за отпечатване въ списанието.

4. Настоятелството смѣта ли за изпълнима нѣкоя инициатива за материално подпомагане пострадалитѣ отъ войната туристи или сѣмействата на починали такива и каква?

Свѣденията да се изпратятъ направо въ редакцията, по възможность въ разстояние на около десетъ дена.

Отъ редактора.

Българско Туристко Дружество

Централно Управление

№ 1.

9 октомври 1913 год.

гр. София.

ОКР ЖЖНО

До Клоноветъ отъ Българското
Туристко Дружество.

Една година вече Българското Туристко Дружество на работи за своитѣ задачи. То даде всички грижи и пориви не всички свои членове въ служба на България. Най-високия дългъ къмъ българската земя и родъ биде изпълненъ и отъ неговитѣ членове, като чеда на тоя родъ и служители на тая земя. Щото бѣ смогнало дружеството да вдъхне въ душиѣ на членоветѣ си и да имъ даде като чувство, знание и похватъ, то завѣрно е показало своята стойностъ и службата имъ на България прѣзъ балканската война. На Българското Туристко Дружество остава само да се радва на такива услуги отъ българския туристъ къмъ българското отечество и още по-ревностно да продължава занаятъ своето дѣло за полза и напредъкъ на България. Хвала да е на всички български туристи, изпълнили дълга си къмъ България: и слава на ония отъ тѣхъ, които за тоя дългъ сложиха и скъпъ животъ въ борба съ дивъ потисникъ, съ вероломни съюзници и подли съсъди!...

I.

Сега Бълг. Туристко Дружество пакъ се прибира въ своитѣ простори за подновена и — нека се надѣваме — още по-плодовита работа. Първа длъжностъ на всѣки неговъ клонъ е да потегне състава си, да го устрои за правилно и успѣшно вършене на клоновия уставъ, и да прилага силитѣ му за рбзвой и напредъкъ на клона и съ това и на цѣлото туристко дѣло въ България. Клоновитѣ настоятелства нека се погрижатъ веднага да прибератъ земайки на своята каса. Отъ това чакатъ издръжка за себѣ самитѣ клонове и подкрѣпа — Централното настоятелство. Резултатитѣ отъ тая грижа отъ клоновитѣ настоятелства ще имъ покажатъ какви постѣпки ще иматъ да праватъ по тоя прѣдметъ прѣзъ годишнитѣ събрания.

А въ първото си заседание всѣко клоново настоятелство, ако клонътъ има дадени жертви отъ свои членове за родината, да помѣне съ почитъ имената имъ и дѣлата и да намѣри случай, когато такъвъ помѣнъ да се извърши и явно съгласно съ възкитѣ имъ и обществени обичаи.

II.

За почетъка на своята дѣйностъ и за първитѣ извършени разпоредби, клоноветѣ да испратятъ нарочни дописи до централното настоятелство. Къмъ тия дописи да се приложатъ колкото се може по-пълни и точни вѣсти за членове, които е далѣ клонътъ изъ своята срѣда на бойнитѣ поля за свободата на поробени братя. Особено внимание да се отдаде на нравственитѣ и дружествени качества на члена и на обстоятелствата при които е загиналъ. Портретътъ на покойника ще втѣлпи още по-добъръ спомена за него. Всички такива приноси за живота и дѣлата на пожертвуванитѣ туристи ще образуватъ съдържанието на единъ брой отъ „Български туристъ“, който ще имъ бѣде посвѣтенъ за прѣпорука на другари и слѣдовници и за слава на потомството.

III.

Останалитѣ живи туристи, дѣйци и участници въ беззавѣтния устрѣмъ на българския народъ за събаряние на едно позорно иго и послѣ за отбрана на своята народна честъ и право отъ безподобни хулници и разбойници, нека опишатъ всѣкой за свой пай видено и чуто, сторено и патено, та да приготвятъ богато градиво за страницитѣ на „Български туристъ“. Това градиво, средено и обнародвано въ нашия органъ, ще допълни отъ туристка страна дивния образъ на България, като народъ и земя. Описитѣ ще се испращатъ редовно и о'връме, за да има винаги въ „Български Туристъ“ мило четиво, което да крѣпи у насъ любовта къмъ земята ни и вѣрата въ постигане на нейния идеалъ.

V.

Едноврѣменно съ горното, Централното настоятелство на Българското Туристко Дружество съобщава на клоноветѣ слѣднитѣ наредби отъ страна на главната дирекция на Българскитѣ държавни желѣзници за пжтувални улеснения на членоветѣ отъ Туристката задруга:

1) Членове отъ (клонове на) Българското Туристко Дружество могатъ да пжтуватъ съ половина цѣна въ II и III класа на смѣсени и пжтнишки влакове по Българскитѣ държавни желѣзници въ дружина най-малко 5 души и на разстояние (отиване и връщане) най-малко 30 километра; а за прѣвозъ на нѣщата имъ се прави отстъпка 25 % отъ тарифитѣ.

2) Всѣки туристъ трѣбва да притежава лична карта за членство отъ Българското Туристко Дружество и да носи туристка значка.

3) Главатарътъ на дружината поставя на желѣзничнитѣ власти увѣреніе (подписано отъ прѣдседателя на дружеството и скрѣпено съ печатъ), че именуванитѣ въ него пжт-

ници сж туристи, на които е разрѣшено отъ Главната дирекция на българскитѣ държавни желѣзници да пътуватъ съ намалѣни цѣни, съ окръжно подъ еди кой си номеръ, отъ еди коя си дата и че тѣ пътуватъ отъ еди коя станция до еди коя (и обратно) срѣщу увѣрението, той получава допълнителенъ билетъ за пътниците.

4) Дружината може да прѣкъсва пътуването си между двѣ крайни станции само веднѣжъ, като заяви за това тамъ, дѣто ще прѣкъсва. Пътуването трѣбва да се продължи найкъсно слѣдния день до полунощъ. Послѣдната отъ станциитѣ по пътъ на дружината, прибира увѣрението и допълнителния билетъ.

Централното настоятелство ще пригответи екземпляри за лични карти на туриститѣ и за увѣрения, ще ги разпрати до клоноветѣ въ количество, каквото тѣ поискатъ. Увѣрмето ще имъ съобщи и броя съ датата на окръжното, съ което Главната Дирекция на Българскитѣ Държавни желѣзници ще разрѣши пътуването съ намалени цѣни.

За настоятелството,

Прѣдседатель: *Д-ръ Ал. Тодоровъ.*

Секретарь: *Ат. Джанановъ.*

Край морето.

Катъ тъмно синя пелена,
Катъ пустиня безгранична,
До гдѣ погледа достига,
Морето красно се разтиля.

Тукъ тамъ, катъ чайки бѣли,
Бързокрили, смѣли,
Що за буритѣ копнѣятъ,
Кораби се бѣлѣятъ.

Велико, безгранично,
Въ буря грозно, мятежно,
А спокойно въ тишина;
Ти, море, си отражение
На спокойната иль бурна
Човѣческа душа.

Съ вѣчни приливи, отливи
С' вълнитѣ си пѣнливи
И примамна красота,
Ти очаровашъ, и привлечашъ,
Омагьосвашъ ни и трогвашъ,
Иль заплашвашъ ни с'бѣда.

Обичамъ те, море, озарено,
Цѣло въ пурпуръ украсено
Отъ утрѣнна зора лжи;
Обичамъ те и спящо
Подъ звѣздното небе трептящо,
Въ луннитѣ омайни нощи.

Но кога вълнитѣ ти сърдити
Налитатъ съ пѣна тѣ покрити,
Надъ крайбрѣжнитѣ скали.
И катъ мълнии змѣисти,
Блѣската талазитѣ огнисти,
Тогазъ, о, любя те, копнея за тебъ, море!

Побългарилъ: *Ванка.*

XII редовенъ съборъ на Б. Т. Д. въ гр. Дубница—Августъ 1912 г.

Споредъ изработената програма (вж. Б. Т. бр. 6 год. XI), туриститѣ отъ всички краища на България на 2/VIII, сътрена пристигнаха въ гр. Кюстендилъ, отъ тамъ въ 7 ч. вечерята потеглиха съ автомобили за Дубница. По пътя разгледаха разкопкитѣ при „Кадийнъ мостъ“. Къмъ 10¹/₂ ч. в. сборянитѣ пристигнаха въ града, дѣто бѣха посрѣщнати отъ членоветѣ на тамкашния клонъ и разквартирувани. Привечеръ много граждани на чело съ музика, излѣзли да посрѣщатъ туриститѣ, обаче, се закасне, и гражданитѣ сж си разотишли. Бѣха останали само нѣколко групи, които искаха да видятъ българскитѣ туристи що за пръвъ пжтъ се срѣщатъ на съборъ въ Дубница.

Засѣдания на XII редовннъ съборъ на Б. Т. Д.

Засѣданията на събора се откриха на 3 августъ въ 1 ч. подиръ обѣдъ въ салона „Пансиона“ отъ подпрѣдседателя на Б. Т. Д. г. Н. Нѣмски. Присѣдствуваха слѣднитѣ 61 участника отъ 650 члена на за другата: отъ Плѣвенъ (47 члена) — Кр. п. Антоновъ, М. Казанджиевъ и Д. Мариновъ; отъ Гара Бѣлово (14 члена) — М. Г. Мизовъ; отъ София (222 гл.) — Г-ца Ф. Антонова, Г-жа Янкова, Г-жа Ламбова, Инженеръ Д. Поповъ, Д-ръ Н. Антоновъ, К. Янковъ, Димитръ Поповъ, Б. Сѣлиплиевъ, Д. Абаджиевъ, Инженеръ П. Киселковъ, Дим. Спиридоновъ, Г. Янчевъ, Т. Икономовъ, Кр. Л. Кръстевъ, Ив. Сандовъ, Ив. Ламбовъ, Ст. Ралучевъ, Майоръ Н. Нѣмски, Д. Къновъ, Г. Трапчевъ, Ат. Джанановъ, Ст. Скрински и Р. Крюгеръ; отъ Пловдивъ (40 чл.) П. Жалковъ, А. Медникаровъ, А. Бакларовъ и М. Кирова; отъ Вратца (18 чл.) Н.

Алексиевъ и Т. Анастасовъ; отъ Дубница (42 чл.) Н. С. Додовъ, Темелаклиевъ, Н. Покровнички, Подпоручикъ Жабленовъ, Сл. Константиновъ, Н. Г. Покровички, Петко Георгиевъ, Г. Радевъ, Крумъ Чапрашиковъ, Г. Младжовъ, Ст. Стайковъ, Ст. Близнаковъ, Ст. Ивановъ, Г. Пеневъ, М. Христовъ, Милошовъ и Ал. Сърбовъ.

Слѣдъ XI съобръ въ Пловдивъ, Централното настоятелство на Б. Т. Д. се конституира така: Прѣдседателъ проф. Г. Ал. Теодоровъ—Баланъ, подпрѣдседателъ Н. Нѣмски, Редакторъ, С. Скрински, секретаръ Ат. Джанановъ, домакинъ Ив. Хр. Ламбовъ и съвѣтници Ст. Ив. Поплуковъ и Капитанъ Добревъ. Понеже професоръ Ал. Теодоровъ остана и прѣзъ отчетната година въ Цариградъ, на неговото прѣдседателско мѣсто биде възложено на г. Нѣмски. Малко слѣдъ събора измежду членоветъ на Настоятелството стана необходимо да се направи нова разподѣлка на длѣжноститѣ. За редакторъ на списанието се избра Ст. Ив. Поплуковъ, а тогав. редакторъ С. Скрински по лични събражения се отегли отъ наст.—то. Слѣдъ като г. Поплуковъ редактира и издаде бр. 6, 7, 8, 9 и 10 отъ X и бр. 1 и 2 отъ XI-годишнина на списанието, по лични причини се отказа отъ редакторството, и списанието биде издавано до сега подъ редакцията на цѣлото Настоятелство. Фактически, обаче, бѣ уреждано отъ секретаря г. Ат. Джанановъ. Главното начало отъ което се е изхождало по отношение на дружественния органъ, дори прѣдъ рискътъ да се лиши отъ полѣзни сътрудници, е било винаги редовното и наврѣменното излизане на списанието, като първо условие за добрата връзка между клоноветъ и отдѣлнитѣ членове.

Това се постигна, при все че въ материално отношение, както ще се види отъ отчета на контролната комисия, Ц. Н. тая година бѣше поставено много по-злѣ, отколкото прѣдходнитѣ години.

Дали дружественното списание е изпълнило прѣзъ рѣчения периодъ своето назначение и по отношение другитѣ условия, на които то трѣбва да отговаря, това остава на сбора да рѣцѣни.

Работитѣ на дружеството, Настоятелството е водило въ редовнитѣ си и извънрѣдни засѣдания. Ако и да не може да се похвали съ извънредна и плодотворна дѣйность, настоятелството се е старало съ всички сили да запази всички ония придобивки, които до сега сж били извоювани за дружеството. Най-много Настоятелството е гледало за спазването отъ страна на клоноветъ ония задѣлжения къмъ управата на Бѣл. Държавни Желѣзници, които сж необходими, за да си усигуримъ за дълго врѣме ползването отъ изгодитѣ за пжтуване, които тази управа до сега заслужено ни даваше.

По настоящемъ се изработва новъ проекто-правилникъ за ползуване съ намалени цѣни при пжтуване по желѣзницитѣ. Узна се, че въ този правилникъ за нашитѣ изгоди не се споменувало нищо. Настоятелството иска да вѣрва, че това е било случайно опущение, защото слѣдъ като направи нужднитѣ постѣпки съ съдѣйствието на Софийския клонъ, който посрѣдствомъ много-

бройнитѣ си членове има обширни знакомства съ надлежнитѣ фактори, доби увѣрението, че нашитѣ пжтувални изгледи и за напредѣще останатѣ непожтнати.

Отъ рѣшенията на миналогдъшния XI съборъ въ Пловдивъ, Цен. Н-во имаше да изпълнява слѣднитѣ:

1) Уреждане единъ общъ излетъ изъ Родопитѣ.

2) Издаване упжтване за главатарии, било въ отдѣлно издание, или въ дружественото списание.

3) Обмисляне въпроса за единъ общъ излетъ въ чужбина, главно въ славянскитѣ страни; изучаване условията за тоя излетъ и опрѣдѣляне маршрута, слѣдъ което рѣшението да се съобщи на клоноветѣ.

4) Дѣйствуване прѣдъ управата на Б. Д. Ж., щото отстжпката 50⁰/₁₀, която тя прави за група членове отъ 5 души да се разпрострѣ за всѣки членъ на дружеството.

Прѣзъ отчетния периодъ, органътъ на задругата навърши десетата година отъ своето основаване, Това е единъ малкъ културенъ юбилей, но като се знаятъ условията при които е издавано списанието и постоянната му материална необезпеченостъ, тоя юбилей, колкото и малкъ, все пакъ иде да покаже, че въ продължение на 10 години връзката между клоноветѣ на задругата и между отдѣлнитѣ членове е била неприкъсната, че за официална България и за обществото е имало отъ дѣ да се види нашата дѣйностъ, поне до толкова, за да не може да бжде оправдана тѣхната досегашна апатия къмъ нашитѣ задачи и че нашата задруга може да претендира да е достатъчно допринесла посредствомъ своя органъ за узнаване на нашето отечество и за разкриване на неговитѣ хубости.

Благодарение на рѣшението, взето въ миналогодишния XI съборъ въ Пловдивъ, споредъ което на Ц. Н. се даваше право да сключва заеми отъ клоноветѣ, въ случай, че срѣдствата за издаването и списването на списанието се окажатъ недостатъчни, доста се спомогна да се издадатъ редовно и на врѣме всички броеве до сега. Тукъ трѣбва да се изтъкне, че постжпленията въ централната каса за списанието не сж изразходвани само за отчетния периодъ, а отъ тѣхъ сж платени и разноски за издаване и списване списанието прѣзъ прѣдходния периодъ, до XI съборъ въ Пловдивъ. Подробности сж изложени въ разходния бюджетъ.

Списването на списанието лежеше изключително на редактора отначало и на настоятелството отпослѣ. Рѣшението на XI съборъ, което вмѣняваше въ длъжностъ на клоновитѣ настоятелства да назначатъ изъ своята срѣда дописници, които да извѣстятъ въ Централното настоятелство за всичко, което става въ живота на клонa, та да се помѣсти въ списанието, за съжаление бѣше изпълнено само отъ нѣкои клонове. Бждащето настоятелство ще трѣбва да настоитъ, тоза рѣшение да се изпълнява отъ всички клонове.

Дѣятелността на кловетѣ на Б. Т. Д.

Търновския „Трапезица“, 215 члена.

Най-голѣмия и най-дѣятелния отъ провинциалнитѣ клонове. Неговитѣ усилия за прѣуспѣването на Туристическото дѣло, намиратъ живъ отзивъ въ срѣдата на Търновското гражданство отъ всички съсловия.

Освѣнъ моралнитѣ придобивки, които клонъ е спечелилъ, благодарение неумонната дѣйностъ на клоновото настоятелство, трѣбва да се отбѣлѣжи радостния фактъ, че този клонъ притежава най-голѣмата материална придобивка—туриския домъ—хижа на Царювецъ, една масивна постройка върху 320 квадрат. метра, която е изградена и покрита и прѣзъ идущия сезонъ ще бѣде довършена. Освѣщаването ѝ ще бѣде едно голѣмо туристко тѣржето.

За иллюстрация на усилията, които клоновото настоятелство е имало да прѣодолѣва за доискарване това туристическо прѣдприятие, поканваме делегатитѣ да обърнатъ внимание на отчета на Търновското клоново настоятелство, който ще бѣде помѣстенъ въ еднѣ отъ иднитѣ броеве на дружественото списание.

Нека това послужи за примѣръ и поука, какъ частната инициатива, при добра воля и желание, може отъ нищо да създаде толкова много, че съ него да се гордѣе цѣлата туристка задруга.

Въ голѣмото си желание да доискара започнатия домъ-хижа, Настоятелството на клонъ неможа да внесе приноса къмъ централната каса, който възлиза на 205 лева, както и една частъ отъ абонамента за Б. Т. — 90 лева.

Ц. Н. се съгласи да отстрочи внасянето на казания приносъ и частъ отъ абонамента, до настѣпване по-благоприятни условия за клоновата каса.

Постѣпило е писмо отъ клонъ, съ което моли Ц. Н. да прѣдложи на годишния сборъ да опрости тая сума. Настоятелството, обаче, не може по никой начинъ да допусне подобенъ прецедентъ, пѣкъ и работитѣ на Ц. Н. разчитатъ най-много на приносътъ, който ще постѣпи отъ търновския клонъ, като единъ отъ най-голѣмитѣ клонове.

Дубнишкия „Рилски езера“, 42 члена.

Покрай чисто туристкитѣ си задачи, клонътъ се занимава и съ археологически издирвания. Тази дѣйностъ на клонъ, насочена да допринесе за откриване на исторически паметници е за похвала. Заслужава да се отбѣлѣжи, че въ това отношение клонътъ може да се похвали и съ значителни материални придобивки: наредилъ е археологическа музейна сбирка отъ намѣренитѣ старини, която г. г. делегатитѣ ще иматъ удоволствието да разгледатъ.

Освѣнъ това, трѣбва да се спомѣне за стегнатата юношка туристка чета отъ 50 членове. която съ врѣме ще влѣе нова струя отъ енергия въ работитѣ на клонъ.

Т.-Пазарджикски „Славъевѣ гори“, 15 членове.

Работитѣ на клона сж задоволителни. Дѣйността му е така сжщо насочена за сега къмъ пропагандиране на туристката идея между гражданитѣ и увеличение на членовеѣ.

Получи се съобщение, че за делегати на настоящия съборъ сж били избрани Г. Пеневъ (прѣдс. на клона) и още единъ членъ, но до сега още не сж пристигнали.

Вратчански клонъ „Веслецъ“, 18 члена.

Въ послѣднитѣ години клона не можеше да се похвали съ каква да било дѣйность. Обаче напослѣдъкъ настоятелството се е наново конституирало и въ състава му сж влѣзли стари и изпитани туристи и прѣданни на туристката идея лица. Отъ това може да се заключи, че въ работитѣ на клона настѣпва единъ обратъ, че дѣйността му ще бжде усилена и правилно насочена, защото това е единъ клонъ, който има всичкитѣ условия за добро вирѣне.

Ц. Н. се надѣва да го види въ идущия съборъ прѣдставенъ съ голѣмъ брой членове и по-голѣма туристка дѣйность.

Самоковския клонъ „Рилски туристъ“, брой 24 членове.

Сжщо е единъ клонъ съ много добри условия за вирѣне. Вѣроятно не е попадналъ на лица, които да постави на чело на своитѣ работи, за да тръгнатъ послѣднитѣ по-успѣшно. Не е застѣпенъ дори съ делегатъ на настоящия съборъ, при все че се намира най-близо. Клонътъ притежава туристка градина, за която още има дългове. Това е причината, щото и тая година, както и прѣдходнитѣ двѣ години, клона да не може да внесе нужния приносъ въ Центр. Каса.

Нека му пожелаемъ да излѣзе по-скоро отъ това затруднение и се прѣдаде на по-голѣма дѣйность, като се постараетъ да възбуди по-голѣмъ интересъ между гражданитѣ.

Гара-Бѣловски „Юндолъ“, брой 14 члена.

Ето единъ клонъ младъ, но енергиченъ, който може да служи за примѣръ, какъ и въ малка срѣда, нашата идея може да вирѣе и да си пробива пѣтъ. Клоновата областъ има тоже много мѣста за излети.

Настоятелството на клона е водило дълги прѣговори, за да му се отстъпи мѣсто за постройка на туристка хижа на върха „Юндолъ“— обаче лѣженската община, въ чиито владѣние се намира казаната мѣстность, е отказала.

Нека се надѣваме, че общинаритѣ отъ казаното село ще съзнаятъ най-послѣ ползата отъ прѣдприетото отъ клона начинание, и ще удовлетворятъ исканията му. Прѣговоритѣ се продължаватъ още — дано се свършатъ успѣшно.

Долно-Бански „Ибъръ“, брои 18 членове.

Единъ отъ най-старитѣ и най-дѣятелнитѣ клонове. Клоновата областъ е една отъ най-богато надаренитѣ съ мѣста за излети, каквито прѣзъ отчетния периодъ сж били направени цѣла редица. Въ селото Долна-бана туристкото друж. „Ибъръ“ е едно отъ най-любимитѣ културни дружества и селянитѣ много скжпятъ за неговото прѣуспѣване. Поради всеславянския пчеларски съборъ, въ който участвуватъ почти всички членове отъ настоятелството на клона, въ частоящия съборъ делегати не сж изпратени, за което Ц. Н. съ врѣме бѣше прѣдупрѣдено.

Еленски „Чумерна“.

Н-вото не е прѣдставило отчета си въ Централата, при все че е билъ нееднократно подканянъ, нито е изпратилъ делегатъ.

Приносятъ си въ Централната така е внесълъ.

Бждащото Ц. Настоятелство трѣбва да се постараетъ, да се раздвижи повече тоя клонъ, който прѣди година бѣше единъ отъ примѣрнитѣ клонове.

Софийския „Алеко Константиновъ“, брои 222 членове.

Усилената дѣйность, която дружеството развива съ цѣль да се запознава, както нашата, така и чуждата публика, е най-похвална дружеството е изработило табли, които ще се поставявъ на нѣкои оживени публични мѣста.

Направени сж постжпки прѣдъ Соф. Община и се е получило обѣщание, да се постави на нѣкоя площадъ въ града врѣмепоказалецъ съ часовникъ, барометъръ, термометъръ, метеорологически бюлетинъ и др.

Усилено се работи за да може въ скоро врѣме да се почне постройката на хижата.

Пловдивски клонъ „Калояновъ върхъ“ брои 40 редовни членове.

Благодарение на вѣщината и прѣданостъта на лицата, които се намиратъ на чело на клона, работитѣ му отиватъ добръ. Като сравнително по-новъ клонъ, дѣйността му е насочена главно къмъ възбуждане интересъ между гражданитѣ за туризма и увеличение членоветѣ и срѣдствата на дружеството. Може да се изкаже увѣреностъ, че клона бърже ще се развие, за което може да ни служи за залогъ енергията и прѣданността къмъ дѣлото на неговия прѣдседателъ г. Жилковъ, който се намира тукъ между насъ.

Бръстовишкия — „Брянощица“.

Основаването на клона датува едва отъ миналата година. Основанъ е по поводъ посѣщението, което пловдивци сж направили въ градеца, а така сжщо и по случай XI туристки съборъ въ Пловдивъ.

Поради близостта си съ Плов. клонъ, както и малката срѣда, между която е повикано да дѣйствува, клона нѣма нѣкои особни условия за вирѣне, сношенията му съ Ц. Настоятелство прѣзъ отчетния периодъ сж били много слаби, задълженията си къмъ Центр. каса не е изпълнилъ и отчетъ не е изпратилъ.

Плѣвенски клонъ, брои 47 члена.

Клонътъ е единъ отъ най-дѣятелнитѣ. Голѣмитѣ старания полагаани отъ настоятелството сж гаранция за бързото засилване. Събирането материали за издаването пжтеводителъ за Плѣвентъ и околността, както и уреждане добръ на туристката Пещера ще дадатъ голѣми източници на клона за широка и плодovitа дѣйностъ.

Настоятелството чрѣзъ сказки и пр. ще популизира достатъчно турист. идея между гражданството, за да печели много и много привържени.

(Отчетитѣ на клоноветѣ се помѣстватъ на друго мѣсто въ Б. Т.).

Доложи се на събора упражнението на бюджета на Б. Т. Д. за 1911 год., както и прочете се протокола на контролната комисия.

Приходъ по бюджета за 1911 година.

Приносъ 25% отъ членскитѣ вноски	385.80
Записнина отъ 100 члена	431.20
Недобори отъ 1910 година	75.—
Абонаментъ отъ Бѣлг. Туристъ	281.—
Отъ продажба печатни произведения	20.60
Фндъ Апостоли на туризма	80.—
Помощъ Списание на Български туристъ.	230.—
Всичко . .	1503.60

Постѣпили отъ клоноветѣ на Б. Т. Д. и членове.

1. Пловдивски	100.65	Отъ г. Козаровъ	
2. Т.-Пазарджиски	52.50	Търново	200.—
3. Софиски	543.—	Капитанъ Добревъ	10.—
4. Брѣстовски	10.—	Ив. Ламбевъ	30.—
5. Членски	20.—	Д. Стеревъ	10.—
6. Плѣвенски	97.80	Д. Скрински	10.—
7. Бѣловски	56.15	Майоръ Нѣмски	10.—
8. Търновски	104.—	Ив. Сандовъ	50.—
9. Горно-Орѣховски	30.—	И други	31.60
10. Дубнишки	98.—	Всичко . .	1503.60

Расходъ по бюджета за 1911 година.

Значки 200 металически	199'66
Печатание 10 броя сп. Бъл. Туристъ	1208'20
Канцлларски и не-прѣдвидени	183'29
Списвание X год. на сп. Бъл. Туристъ	237'—
Делегати на XII-й Туристски съборъ	22'—
Апостоли на Туризма	15'—
<i>Изразходвано</i>	1865'05

Скрински (Соф.) Алексиевъ (Вратч.). Искатъ да се чете упражнението на бюджета за 1911 год. перо по перо.

Жилковъ (Плов.) Радучевъ (Соф.). Изказватъ се противъ, като посочватъ, че протокола на контролната комисия е гаранция за правилно упражнение на бюджета.

Прие се отчета перо по перо.

Скрински (Соф.) Не одобрява отчета на Ц. Н-во. Пита, какво е направено съ дружествения инвентаръ за София и околнята, защо не е прибранъ отъ книговъзницата.

Обясни се, че дружествения инвентаръ е прибранъ и грижливо стѣмненъ, макаръ че той съ своето непрѣдаване на друж. имотъ, което стори въ прѣдвечерието на събора, значително се прѣчеше на друж. животъ. Колкото за не прибирането на пжтеводителя, съжالياваме, че г. Скрински е билъ въ настоятелството, когато не веднѣжъ се е повдигалъ въпроса че и единствената причина е нѣмане пари въ центр. каса. По тѣзи съображения никакъвъ хонораръ не е плащано за излѣзлитѣ напоследъкъ четири броя отъ сп. Б. Т. Централното настоятелство рѣши да се плаща хонораръ само, когато се усигори печата и останатъ пари въ касата.

Додовъ (Дубнишки) одобрява изцѣло отчета на Централното настоятелство и прѣдлага да се приеме съ ржкоплескание.

Кръстевъ (Соф.). Анастасовъ (Врат.), Янковъ (Соф.), Антоновъ (Плѣвенски) одобряватъ отчета на Центр. н-во. Прие се отчета за 1911 год. и се освободи настоятелството отъ отговорностъ.

Чете се бюджетопроекта за 1912 г. перо по перо.

Янковъ (Соф.). Иска да се увеличи абонаментното перо на 100 л. за частни лица и дружество на сп. Б. Туристъ.

Радучевъ (Соф.) Иска да се заставатъ всички хотели, гостилници, Ханчета и пр. изобщо, гдѣто броди туриста за получаване Б. Т. и по такъв начинъ, казва, ще се увеличи значително приходното перо. Прѣпоръчва всѣки турустъ да стане агентъ за разпространение на списанието.

Янковъ настоява за увеличение § абонамента за не членове.

Антоновъ (Вратч.) Настоява § абонаментъ за не членове да остане сжция.

Казанджиевъ (Плѣвенски). Иска за напредъ въ списанието въ всѣки брой да има клишета отъ хубави мѣстности и др., като се увеличи формата и абонамента за членове се увеличи на 3 лв.

Скрински. Не е съгласенъ. Да остане сжция абонаментъ и форматъ, както до сега.

Янковъ. Иска да се увеличи абонамента за членоветъ на 2 лева, както и да се намали на 200 л. § за списването на списанието Б. Т.

Прие се формата и абонамента да останатъ, както до сега за Б. Т.

Кръстевъ. Да се зачеркне § нареченъ фондъ за пропагандиране туризма у насъ.

Янковъ. Настоява да си остане, обаче, иска да се прѣдвиди и на приходъ.

Жилковъ, Кънчевъ настояватъ да си остане § пропаганда на туризма.

Кръстевъ, Янковъ, одобряватъ § за купуване Фотографии отъ хубави кжтове изъ отечеството за попълване фотографич. колекция.

Гласува се бюджета за 1912 г. Прие се.

Прѣдложи се на отчисление Брациговския клонъ, като нередовенъ. Прие се.

НОВИ КЛОНОВЕ.

Приеха се съ аккамация новообразувания Казанлъшки клонъ „Орлово гнѣздо“ и възобновения клонъ „Бобенецъ“ въ Горна Орѣховица.

Прѣдложи се измѣнение на чл. 21 отъ устава, като се иска прѣседателя на централното настоятелство да не се избира отъ събора, а измежду избранитъ на събора настоятели.

Скрински. Изказва се противъ измѣнението на члена.

Янковъ, Додовъ, Антоновъ. Подържатъ прѣдложението за измѣнението на чл. 21 отъ устава.

Кръстевъ. Прѣдлага членоветъ на централното настоятелство да се избиратъ отъ настоятелството на Софийския клонъ, а не отъ сбора.

Гласувано прѣдложението за изменението на членъ 21 отъ устава. Прие се съ абсолютно болшинство.

Цеентралното настоятелство исказа мнѣние да се прѣреди дневния редъ, като четенето на реферата да се отложи слѣдъ свършване на засѣданието. Прие се.

ПРѢДЛОЖЕНИЯ.

Янковъ. Прави прѣдложение да се правятъ показалци отъ всички клонове еднакви и релефни.

Радучевъ. Подържа Янкова.

Жилковъ. Не е съгласенъ, защото щѣло да струва скъпо, а пъкъ и тѣй много клонове, както намѣратъ бѣлѣжатъ пжтищата или изходатайствуватъ отъ окр. инженерства да сторятъ това.

По повдигнатия въпросъ отъ Янковъ възложи се на централното настоятелство да проучи въпроса съ Софийския клонъ и ако въ нищо не се ангажиратъ клоноветъ да се възприеме като еднообразие турянето на показалци отъ всички клонове еднакви.

Антоновъ. Прави прѣдложение за идущата година да се измѣни устава въ смисълъ, щото централното настоятелство да се попълва и отъ нѣколко члена избирани отъ клоноветъ.

Додовъ. Прави прѣдложение събора да рѣши и се пише на Рилския манастиръ да поставятъ показалци за разнитѣ разклонения и пжтища изъ планината, като вмѣни въ обязаность на своитѣ пждари, гвардияни и пр. да даватъ най-голѣмо съдѣйствиe на туриститѣ. Прие се.

Радучевъ. Иска да се уреди изглетъ до Св. Гора.

Жилковъ. Настоява да не се взема рѣшение.

Кръстевъ. Иска да се замолятъ горскитѣ власти и тѣ да поставятъ показалци къмъ бѣлѣжитѣ мѣста.

Янковъ. Иска да се замолятъ всички директори на гимназитѣ за образуване на ученически чети и пр.

Натовари се централно настоятелство да направи постѣпки, гдѣто трѣбва.

Рѣши се да се възложи на централното настоятелство да избере мѣсто и опрѣдѣли датата за идния XII туристич. сборъ.

Пристѣпи се къмъ избирание настоятелство.

Избраха се: Д-ръ Ал. Тодоровъ—Баланъ, Ат. Джанановъ, Б. Наслѣдниковъ и Ив. Хр. Ламбовъ, контролна комисия С. Цачевъ Кр. Л. Кръстевъ.

Прочетоха се полученитѣ поздравителни телеграми.

Търново. Заставенъ отъ обстоятелствата отсъствувамъ отъ сбора. Пожелавамъ ползотворна дѣйность и весело прѣкарване. Здравейте. Ан. Илиевъ Picolo.

Пловдивъ. Привѣтъ на васъ апостоли въ областъта на туристиката. Апостоловъ Груевъ.

София. Привѣтъ отъ политѣ Витоша. Бранковъ, Кожухаровъ, Стамболски, Радучевъ и Ганевъ.

Русе. Поздравяваме сборянитѣ, пожелаваме ползотворна дѣйностъ. Юношитѣ туристи.

София. Поздравявамъ ви сборянитѣ туристи, като имъ пожелавамъ солидарностъ и ползотворна дѣйностъ. Д-ръ Козаровъ.

Пловдивъ. Прѣдайте господа сборянитѣ моитѣ най искрени поздрави, желая имъ неуморна, плодотворна дѣйностъ за българската туристика. Здравейте. Калбанецъ Георги Бойкиновъ.

София. Пожелавамъ ползотворна дѣятелностъ, тжжимъ, че не можемъ взе участие, ония които заминаватъ за Рила ще придружимъ. Траичевъ, Костовъ.

Т. Пазарджикъ. Пазарджискитѣ туристи поздравяватъ от откриването конгреса, благопожелаватъ напредъкъ, успѣхъ благотворна дѣятелностъ, скърбиме за отсѣтствието. Здравейте. Пеневъ, Москона, Лазановъ, Вѣтрени.

Гара София. Сърдеченъ привѣтъ сборянитѣ. Павловъ, Хлѣбаровъ, Пономаревъ Иванъ Димитровъ.

Хасково. Отъ историческата клокотница изпращамъ на сборянитѣ туристическия поздравъ. Здравейте. Д-ръ Пиперовъ.

София. Сборяни, пожелавамъ блѣскави резултати. Трудътъ ви прѣспѣването туризма. Сърдеченъ привѣтъ приятни екскурзии изъ дивната Рила. Здравейте. Илия Антоновъ.

Пловдивъ. На сборянитѣ сърдеченъ привѣтъ отъ хълмистия Пълденъ. Здравейте. Дончевъ.

Плѣвенъ. Благопожелавамъ ползотворна деятелностъ. Прѣдайте моитѣ поздрави на събора. Здравейтѣ. Майоръ Алексиевъ.

Пловдивъ. Калоянци изпращатъ сърдеченъ привѣтъ и пожелаватъ дѣйностъ на делегатитѣ. Подпрѣдседателъ Груевъ.

Бѣлево. Пожелавамъ ползотворна дѣйностъ. До година събора въ Юндолъ. Здравейтѣ. Юндолицъ.

Търново. Поздравъ и привѣтъ пионеритѣ на българското туристско дѣло отъ търновскитѣ туристи. Здравейте. Прѣдседателъ Филиповъ.

Казанлъкъ. Съществуващитѣ тукъ туристски групи се обединиха и образувахме клонъ „Орлово гнѣздо“. Причислете ни къмъ дружеството и приемере нашитѣ орлови привѣти. Прѣдседателъ Стойновъ, секретаръ Бакаловъ.

Pangalti. Zdravite droutari proveriaivate i razchirivavite bulgoriskia touristski krougozor. Balan.

Традиционна церемония.

Отъ страна на централното настоятелство, подпрѣдседателя Н. Нѣмски прѣдаде туристка гега на ревностния прѣдседателъ на мѣстния клонъ и неуморимия туристъ Н. Додовъ. Тукъ се казаха нѣколко горѣщи думи отъ г. г. Нѣмски и Додовъ.

Слѣдъ това прѣдседателствуващия закри събора всрѣдъ бурни ржкоплескания, постѣдвани отъ изпѣването на туристическия химнъ.

Вечерята въ 9 часа се устрои прѣдвижданото въ програмата факелно шедствие. Училищния дворъ бѣ тѣсенъ, за да побере голѣмото множество граждани, които при всички случаи демонстрираха своето гостоприемство и симпатия къмъ туристиката. Шествието, съ военната музика на чело, мина прѣзъ главната улица и се отправи за къмъ уютната градска градина, гдѣто на конгресиститѣ бѣ сервирано бира и закуски отъ страна на мѣстния клонъ. Тукъ всрѣдъ най голѣма сърдечностъ се държаха тостове отъ г. г. Додовъ, Алексиевъ, Икономовъ и др., които не забравиха да споменатъ за величавия Пиринъ, за тежкото робство на братята отъ въдъ Рила, при което ентузиазираната публика акламираше говорившитѣ. Музиката прѣзъ всичкото врѣме приятно забавляваше гоститѣ си съ отличнитѣ си, по изпълнение, номера. Веселието завърши къмъ полунощъ съ традиционното хоро. Доволни отъ радущия приемъ и сърдечността на Дупничани, гоститѣ си разотидоха на отпочивка, за да събератъ сили за утрѣшния общъ излетъ до Овчарскитѣ водопади — близо до сапаревскитѣ бани. На 4 авг. въ 6 часа сутринята се състоя общъ изгледъ до Бистришкото дефиле, отстояще на 8 километра отъ Дупница. Този излетъ цѣлеше да тренира и подготви участницитѣ за 10 дневния излетъ изъ Рила. Слѣдъ като до насита се налюбувахме на дивно хубавото дефиле съ неговитѣ бистри кристални води, оттеглихме се до красиво нареденитѣ по коритото на рѣката воденички, гдѣто вълчиха ни апетитъ, слѣдъ приятната разходка, задоволехме съ скроменъ обѣдъ.

Вечерята въ честъ на гоститѣ се даде литературно-музикална вечеринка. Твърдѣ добръ посетена. Хорътъ на г. Лозановъ изпълни нѣколко подходящи нумера, които бѣха бурно аплодирани. Туристътъ Додовъ прочете реферата си „Върху Рила“, а нѣкои духовити туристи разсмѣха публиката съ своитѣ хуморески. Изобщо вечеринката бѣ твърдѣ заушевна. Накрай се показаха съ проекционенъ апаратъ: изгледы отъ Рила и отъ Аделсбергската пещера.

На 5 с. въ 7 часа сутринята излетницитѣ-туристи въ двѣ групи прѣдприеха дълги излети изъ Рила съ маршрутъ показанъ въ поканата. Участвуваха 21 туристи.

Всички останали туристи се сбогуваха съ дупнишкитѣ си другари и отнесоха добри и мили спомени.

За прѣдседателъ Н. Нѣмски, секретаръ Ат. Джанановъ.

Н. Д. Смиловъ.

КРАТКИ СВѢДЕНИЯ ВЪРХУ — „TOURING CLUB DE BELGIQUE. — ТУРИСТКА ОРГАНИЗАЦИЯ ВЪ БЕЛГИЯ

Може би, читателътъ на Български туристъ не е ималъ случай да се запознае съ тая мощна белгийска туристка организация, която въ продължение на своя осемнадесетъ

годишенъ животъ е успѣла да стане единъ общественъ факторъ въ Белгия, която е взела присърце *насърдчението на всѣкакъвъ видъ туристика въ Белгия*; и вънѣтъ нея, благодарение на връзките съ подобните нему организации въ Германия, Англия, Швейцария, Австро-Унгария, Франция и пр.; и *подпомагане на държавата въ уреждане на пжтищата* и циркулацията по тѣхъ. Съ това, разбира се, е *осигурила за своите членове значителни ползи*, било съ намаление цѣнитѣ въ театри и кинемотографи; безплатенъ входъ при спортни зрѣлища, състезания, въ хотели, ресторанти и пр., било съ ефтини дружествени издания и доставки. И струва ми се, че подобна една организация, не е лишена отъ интересъ за читателя на „Български турисръ“, както и за всички, които се интересуватъ за туризма, извънъ отечеството ни.

„Белгийския Туринъ Клубъ“ е основанъ на 22 февруарий 1895 г. въ Брюкселъ отъ група любители, искащи да развиятъ туризма въ отечеството си въ най-различните му форми — и да направятъ Белгия извѣстна, както на своите сънародници, тъй и вънъ отъ нейните малки граници.

Характерното на тая организация е това, че е организация на всички туристи, били тѣ пѣшеходци, велосипедисти, мотористи, автомобилисти, пжтуващи съ желѣзници, параходи, коне или кола. И това е именно, което прави нейната икономическа и морална сила въ обществото и прѣдъ държавата.

А що е въ насъ?

Раздѣление на спортиститѣ въ нѣколко организации: туристка, колоездачна, юнашка и пр. По отдѣлно слаби и водещи въло съществуване, безсилни да реализиратъ културнитѣ си прѣдначинания и планове. Врѣме е, струва ми се, у насъ да сезамислимъ за обединение въ единъ общъ съюзъ на туристи, колоездачи, юнаци и пр. спортисти, които чрѣзъ взаимно подпомагане и опора ще добиятъ икономическа сила и ще влѣзатъ въ пжтя на дѣйността и реализиране на културнитѣ имъ програми.

Въ годишникътъ на „клуба“ излѣзълъ неотдавна намираме, че числото на членоветѣ на белгийската организация възлиза на 70,000 души, а въ прѣдпослѣдния брой на списанието имъ „Официалния бюлетинъ“ отъ 1 юлий н. ст. дѣто се публикува листата на новозаписаните членове, намираме цифрата 126,692 чл.

Нека оставимъ цифритѣ да говорятъ за икономическото състояние и силата на дружеството, като се има прѣдвидъ, че годишната вноска на всѣки членъ е незначителна сума отъ 3 лв. Значи приходъ само отъ членски вноски за 1912 г. е около 380.000 лв.; отдѣлно други приходи отъ столерови вноски на „членове до животъ“ (125 въ бр. отъ 1/VII н. с. 1912 г. Bul.), отъ издания на др-вото, отъ значки, карти, обявления въ списанията и пр. и пр.

Това обяснява, какъ може организацията да изпраща два пѣти мѣсечно, добръ списваното счисание „Bulletin officiel de T. C. B. — отъ 20 стр. форматъ два пѣти по-голямъ отъ тая на „Бѣлг. туристъ“, илюстриранъ и въ тиражъ отъ 75,000 броя; освѣнъ това единъ нареченъ разговорникъ на френски, нѣмски, английски, холандски и испански, сѣщо безплатенъ, както и единъ годишникъ отъ около 450 стр., истински водачъ на туриста (съ съдържанието му ще имаме случай да се запознаемъ другадѣ.) Ежегодно сѣщо се издава и единъ волюмъ екскурзии, илюстриранъ, обикновенно 500 стр., а тая година около 650 стр. изпращанъ на желающитѣ членове срѣщу 0.50 лв.; отдѣлно редъ други илюстрации, гидове, пѣтни карти, разписания и пр. на съвсѣмъ ефтини цѣни.

— Но, на що се дължи това бързо и стабилно развитие на „белгийския Туринъ клубъ, всѣки би се запиталъ? Обстоятелствата сѣ много и различни: било принципи легнали въ устава на организацията, било външни обстоятелства. Едни отъ най-важнитѣ сѣ слѣднитѣ: Първо, организацията групира хора, които въ насъ сѣ разпрѣдѣлени между нѣколко организации, които по-горѣ спомѣнахъ; второ, управлението на организацията е повѣрено, въ по-важнитѣ си функции, на хора прѣданны на дѣлото и друж. работи, не служащи на лични амбиции, както това се често случва въ бѣлгарскитѣ организации, отъ какъвто и характеръ да били тѣ. При това, членовѣтѣ и управлението на организацията сѣ разбрали добръ, че ползитѣ, които би могли да иматъ и принесатъ на обществото, сѣ въ тѣсна връзка съ силата, състояща се въ голѣмото число на членовѣтѣ и материално силната каса. — Оттамъ и усилена пропаганда, уреждане награди за такава, екскурзии и пр.

Но главния лостъ на реализирания отъ организацията прогресъ сѣ: материалнитѣ непосредствени облаги за членовѣтѣ. Доста е да споменемъ, че „белгийскиятъ турист. клубъ“ има сключени условия съ по-важнитѣ хотели и гостилници въ всички почти общини и селца въ Бѣлгия дѣто неговитѣ членове се ползватъ съ едно намаление отъ 10—20 % било върху консомация, стая или върху общия пансионъ (когато се остане 5 — 6 и по-вече дни). Подобни условия има сключени съ механици, тѣй като голѣма частъ отъ друж. членове пѣтуватъ съ автомобили, мотори, велосипеди кола и пр., има уредена служба и за доставки, условия съ търговски кѣщи. И най-сетнѣ, това което е най-важно, може би, за членовѣтѣ — обитатели на по-големитѣ центрове; като Брюкселъ, Анверсъ, Лиежъ, Гандъ и пр., дѣто театри концерти, кинематографи не сѣ рѣдкость, че тѣ се ползватъ, както и всички други членове, отъ намаленията въ тия заведения, установени съ организацията, а това е едно сигурно срѣдство за привличане на нови членове.

Използуването на единъ случай, какъвто е било послѣдното брюкселско изложение (1910) — е гласнало организацията доста напредъ.

Членоветъ на „Туринъ клубъ“ сж се ползували съ безплатенъ входъ, а това е било достатъчна пропаганда, която е имала за резултатъ увеличение числото на членоветъ и сумитъ въ дружествената каса.

Говорейки за причинитъ, които сж спомагали за развитието на белгийската организация, не трѣбва да игнорираме интереса, които сж показали къмъ нея отъ една страна почетния ѝ прѣдседателъ — белгийския кралъ Албертъ и хората на правителството, които винаги сж се стрѣмили за привличане на чужденцитъ въ Белгия и за улеснение пътуването по държавнитъ желѣзници. Абонаментитъ отъ 5 и 15 дни и редъ други нареждания, било на разписания, и правилници за циркулацията по пътищата и пр., сж достатъчни свидѣтели на положения интересъ. Съ единъ абонаментъ за 5 дни, издаденъ безъ каквито и било формалности, единъ часъ прѣди заминаването на трена, струващъ 11'75 лв. — трета, 20'50 лв. — втора, 30'75 — първа класа дава право на пътуване въ продължение на рѣчения срокъ, върху всички държавни желѣзници, които сж около 4,300 клм., върху обща ж. п. мрѣжа отъ 4650 клм.

Не трѣбва сжщо да забравяме, че „Белгийския Туринъ клубъ“, прави частъ отъ една обща туристка организация, между Англия, Германия, Швейцария, Австроунгария, Люксембургъ и пр., нѣщо което улеснява пътуванията на неговитъ членове въ поменатитъ страни, дѣто тѣ се ползуветъ съ сжщитъ облаги, като мѣстнитъ членове.

Отъ казаното до тукъ, може да се види, че има още много да се желае отъ нашата туристка организация че е врѣме да използваме опита и примѣра на чуждитъ авансирани организации, като ги съгласуваме съ мѣстнитъ наши условия. Една по-енергична дѣйность отъ страна на членове и настоятелства, пригрѣщане идеята за едно сплотение — съюзъ между спортнитъ ни организации, ще може да ни изведе до желанната цѣль — реализирането на нашата културна и отъ обществена полза програма.

Търново, 21/VII 1912 год.

К-нъ Хр. С-й-вѣ.

Излѣтъ до село Арбанаси.

Безподобната Търновска околность привлича посѣтителя не само по оригиналното си живописно и очарователно мѣстоположение, но и по важната си историческа бѣлѣжитость.

Расположеното на 4 километра на с. и. отъ гр. Търново село Арбанаси, съставлява редка бължитост по мѣстоположение и историческо значение, съ което се и обясняватъ непрѣстаннитѣ обичайни посѣщения на множеството туристи, екскурзиянти и въобще любители на природата и историческата старинность.

Търновското туристическо дружество прѣдприе и прѣзъ тази година обичайния си излѣтъ до село Арбанаси, гдѣто прѣдстоеше осветяването на лѣтната ученическа колония, уредена отъ дружеството „Здравецъ“ на Търновската дѣвическа гимназия.

На 15 м. м. туриститѣ, заедно съ множество търновски граждани и членоветѣ на дружеството „Здравецъ“, се отправиха за село Арбанаси. Чудната юлска сутринъ благоприятствуваше за веселия излѣтъ по привѣтливата Арбанашка долина, ограничена съ грамадни скалисти стѣни. Слѣдъ непродължително пжтуване подъ шеметно надвисналитѣ скали, туриститѣ пристигнаха въ село Арбанаси. По покана, туриститѣ присѣтствуваха при освѣтяването на лѣтната ученическа колония, което се извърши отъ енорийскитѣ свещеници и при участието на търновския хоръ. Слѣдъ осветяването, туриститѣ разледаха жилището на колонията, спалнитѣ, трапезарията и др.

Слѣдъ пладнѣ, туриститѣ посѣтиха всички църкви и манастири, гдѣто разгледоха запазенитѣ старини. Посѣтиха и нѣкои стари кѣщи, между които и тая, въ която е живѣлъ епископа Софроний Вратчански.

Нѣколкото свѣдения за село Арбанаси, би съставили особенъ интересъ на туриста.

Село Арбанаси е разположено на едно възвишено плато, свързанъ съ гр. Търново посрѣдствомъ шосето, което излиза отъ политѣ на крѣпостъта „Трапезица“, минава по южния склонъ на трапезовидната висота „Гарга-баиръ“ и се извива въ долината между надвисналитѣ грамадни скали на този и Арбанашката висота.

За основаването на селото има нѣколко прѣдания. Споредъ записката на Павла Джоржичъ, с. Арбанаси било албанско селище, основано въ 15 вѣкъ, когато множество албанци сж се засѣлили на Балканския полуостровъ. По вѣроятно е старото прѣдание за основаването на селото отъ пазачитѣ на избѣгалитѣ болѣри слѣдъ падането на Търново, наречени „албанаси“.

Софийския католически владика Богданъ отбѣлѣза, че въ 1640 година въ селото е имало 1000 кѣщи. Селото е могло да извади противъ турцитѣ 1500 въоръжени конници. Въ 1685 година Никополския католически епископъ Стефани нарича село Арбанаси „голѣмо великолѣпно село, което води търговия съ Италия, Унгария, Полско и Русия“. Арбанашкото

плато е било залѣсено, което е дало възможностъ да се построятъ по-голѣми и удобни кѣщи, отколкото тия на търновскитѣ знатни чорбаджии и търговци. Обширната търговия съ Ромѣния заставлявала и много видни болерски влашки фамилии да прѣкарватъ лѣтото въ Арбанаси, гдѣто сж построили и множество грамадни и красиви жилища. Кѣшитѣ изобщо сж биле каменни, съ множество стаи, подница, баня, скривалище и пр., обградени съ високи зидове. И сега има запазени нѣколко стари кѣщи, които очудватъ съ голѣмината си, разпрѣдѣлението, солидността на каменната си зидария, дървената конструкция, изобщо съ архитектурното си естество.

Особенъ интересъ прѣдставлява едно старо описание на селото, отъ което даваме нѣколко откъслечи: „Чудното Арбанаси се вижда като огледало на всичката епархия. Жилище на истински търговци. Нека кажа, че е театръ. Панаиритѣ сж близо: града Германия, Русия, Богданско, казвамъ и Италия. Въздухъ има чистъ а вжтрѣшноститѣ му вѣтрътъ ги разхладява и Лаковата¹⁾ вода сърдцата подмладява. На селото на края очитѣ на човѣка се развличатъ — естественнитѣ промѣни много ги омайватъ. Цвѣтя и плодове. Въздухъ има здравъ и добри градини съ кѣщи благоустроени, дѣто всички се занимаватъ. Жителитѣ сж отъ различни народности, тѣ сж благородни, любочестни, гостоприемни и всички учени“.

Цвѣтущата търговия създава необикновенния подъемъ на селото и то, въ първитѣ години на сѣществуването си, достига до 1300 кѣщи. И до днесъ се разказва за голѣмитѣ богатства, за великолѣпнитѣ царски кожуси на арбанасчени, за скѣпитѣ дрѣхи на женитѣ, за разкошния наkitъ отъ маргаритѣ и опаси отъ жѣлтици. Богатствата прѣдизвикали и необикновеното милосърдие и благодѣтелностъ на арбанасченитѣ по отношение построяването на църкви и украсяването имъ.

Селото се отличавало въ старитѣ врѣмена и по своята книжовностъ. Споредъ една стара книга (отъ 740 година), арбанашкитѣ стари учители сж прѣподавали още отъ миналитѣ вѣкове на ученицитѣ си въ келий църковнитѣ книги. Въ единъ старъ миней на църквата „Св. Димитрий“ е отбѣлзано: „тази книга е купена да се учатъ по нея дѣцата. Които изкаратъ тука, да отидатъ въ елинското училище, за да си поправятъ почерка“.

Голѣмитѣ богатства на селото привлѣкли множество разбойнически шайки, които на нѣколко пѣти сж го нападнали и разграбвали. Въ 1798 год. цвѣтущото село е било разграбено и разорено отъ кърджалитѣ, когато, като наем-

¹⁾ Голѣми двѣ римски чешми на югъ отъ селото. Волата е най-добра почти въ цѣлия Търновски окръгъ.

ници, придружавали 120-хилядната армия на Капуданъ-паша Хюсеинъ, която отивала противъ Пазвантоолу въ Видинъ. Ето какви свѣденія ни дава за това Софрони Вратчански; „Силихтаръ Хюсеинъ паша, като отхождаше за Видинъ, изгори Габрово и Арбанаси разграбиша кърджалиитѣ, што ги имаше съсъ себѣ и нашия домъ все разграбиша и книжа што имахъ все узѣша, и всяка домъ разкопаша, а дѣцата¹⁾ побѣгнаха на котелъ, а отъ тамо на Свищовъ поишле. А азъ, като не би възможно мене отъ войска да ходя по епархията моя, поидохъ съ търновския протосингелъ дѣ събираме Търновския епархия, и послѣ поидохъ на Свищовъ, наидохъ дѣцата голи сѣдѣтъ на рогозина, и азъ пари не имахъ да имъ купя дрѣхи! скорбъ голѣмъ.

¹⁾ Епископъ Софрони е билъ по рано свещеникъ въ Кителъ. Семѣйството му въ това врѣме е живѣло въ Арбанаси.

(Слѣдва).

Писма отъ бойното поле.

1. Весела страница отъ живота прѣзъ войната. До моятъ братъ, ученикъ.

Гр. Силиврия, 11 януари 1913 г.

Драгий Ц.

Прѣди два дена получихъ твоето първо писмо. Ти би трѣбвало до сега на редъ пжти да ми пишешъ. Не е истина, че прѣзъ врѣме на нашето отсъствие, столичния животъ да е текалъ скучно и безинтересно. Ние отъ бойнитѣ полета ви пратихме много ранени, а още повече плѣнени турци, а това другъ пжтъ столицата не го е прѣживѣвала. Ти вѣрвамъ си ходилъ и по болници и по казарми, та си видѣлъ много сцени и куриози, които бихъ искалъ и азъ да зная. И добръ щѣше да е, ако самъ ги бѣ описалъ въ форма на писма и ми ги пратеше. Ето, виждашъ ли, азъ бързамъ да задоволя твоето желание и ти пращамъ второ писмо.

Много интересни и важни събития прѣживѣхъ прѣзъ врѣме на моето отсъствие, но за тѣхъ ще ти разправамъ, когато се върна въ София. А нашето завръщане *почти* е усигурено и не далечно. Турция приела най-сетнѣ нашитѣ тежки условия и вѣроятно скоро ще се склучи мирътъ. Тѣй че, най-късно слѣдъ единъ мѣсець, ние ще сме въ София — при своитѣ близки. И вмѣсто сега да ти описвамъ ужаситѣ и грозотитѣ на войната, по-добръ ще ти поразкажа нѣкои куриози изъ войнишкия животъ. Бате ти Т. (судията) не малко ти е разказвалъ интересни сѣвнички отъ живота на шопето, но приятно ще е да чуешъ и моитѣ.

Алеко казва: „Дай хлѣбъ на българина, на тая хубава, лютивата чорба и цѣлъ хлѣбъ не би ми стигналъ“. А войникътъ тукъ казва: „Море сичко, че понесемъ, па и у Цариградъ ще стигнемъ, ама началството да отпуска не по лебъ, а по два леба на день“.

Въ окопитѣ при Чаталджа войници, насѣдали плътно единъ до другъ, си мѣчтаятъ. И *Леко* отъ Лакатникъ, съ въздишка дума: „Е, га си идемъ у дома, па да си земемъ една цѣла погача, па да идемъ на бистрио ручей, па да седнемъ да ручамъ, да ручамъ, да ручамъ, па да се наручамъ, колко ми душа *сака*“.

Пакъ тамъ, другъ войникъ — Трънчо отъ Столникъ, навелъ се и държи канчето си, пълно съ жито и вода, а отъ долу подпалилъ шепа сламица.

— Ей, що правишъ тамъ бе Трънчо?

— Житце подгрѣвамъ, г-нъ подпоручикъ, колко да се отвърне, да си го апнемъ...

И не веднѣжъ войници, влизаха въ хамбаритѣ да пълнатъ торби и джобове съ жито, което изъ пжтя и сурово ядеха.

Пакъ тамъ, при Чаталджа, почнаха силно да се развиватъ болести. И излѣзе заповѣдъ да се забрани яденето на каквѣто и да е суровъ зарзаватъ и шие непрѣварена вода.

„Брей Пижовци, стига сте ручали това зеле, че *олерията*, че ве фане, и сите че измрете. У третата армия по 40 души на день умиратъ отъ тая болестъ“.

Удивени войницитѣ се изблѣщватъ и единъ отъ тѣхъ запитва:

„Бре, чи толкозъ зла ли е тая кучка?! И привидно скриватъ зелето. Слѣдъ нѣколко крачки се извърщамъ и що да видя: Синковцитѣ още по-лакомо продължаватъ да гризатъ отъ зелето.“

А вода пиеха отъ всѣка бара, отъ всѣка локва. За нищо друго толкова не ги гълчаха и не ги наказваха, колкото за тая вода — Просто невѣроятнo! Имаше войници, които обезателно пиеха вода отъ всѣко гюлче, отъ всѣка вадичка, що срѣщяхме изъ пжтя, та колкото и водата да е мръсна и мжтна.

Едва къмъ края, когато мнозина почнаха да се прѣвиватъ отъ коремни болки, поотгучиха се.

— Нѣщо ме въ корема сѣче, трѣба да ми се е пжптъ развилъ.

Аманъ отъ тоя тѣхенъ пжпъ! Него холерата го хванала, а той крѣци ли, крѣци: Пжпъ, та пжпъ!

Отъ водата поотвикнаха, но не и отъ хлѣба. Хлѣбътъ за тѣхъ е най-сжщественното нѣщо. Тѣ се отказватъ отъ всѣко друго благо за смѣтка на хлѣба.

Оня день бѣха се събрали Гължбинъ, Лимончо, Пижо, Миленко и Вуте отъ нашата рота. Разсжждаватъ по политиката. Пижо държи въ ржцѣтъ си вѣстникъ и дума: „Въ Лондонъ мирѸ не оди, както трѣбе да оди“. Въ туй врѣме Гължбинъ бута Лимончо по рамото и пита: „Абе на първио полкъ (тукъ квартируватъ I и VI полкъ) лебо раздадоа, нашио дадоа ли а?“

Единъ отъ войницитѣ получава колетъ чакъ отъ София. Отварятъ колета и каква радостъ: пращатъ му *три сомунa хлѣбъ*!

Въ Силиврия една нощъ къмъ 3 ч. с. става слабо землетръсение. Вуте Захаринковъ, отъ моя взводъ, усѣща, че нѣщо го бута подъ главата. Скача веднага и вика: „Бре, кой краде лебо ми“. Очуденъ вижда, че до него нѣма никой.

Играятъ войници руско сѣнтасе — трупаница. Къмъ края става скарване. Единъ отъ Пижовцитѣ се провиква: „Не бѣше косъ, играй честно, оти на лебъ играемъ. Я си така лебецо не давамъ! . . .

И къмъ хигиената мнозина сж съвсѣмъ небрѣжни:

Правя прѣгледъ на своя взводъ.

„Абе Динчо Гуцинъ, ти ржцѣтъ пакъ не си ги милъ! казвамъ на единъ побългаренъ циганинъ. — Перемъ ги, перемъ, г-нъ подпоручикъ, ама онѣ нечатъ. Така си беа и на село.

— Слушай Стоимене, обръщамъ се на шега къмъ отдѣлния му началникъ, — ще идешъ съ Динчо на морето, па съ керамида ще му измиешъ ржцѣтъ. А Динчо се обажда:

— Е га се оператъ тия пусти ржцѣ. *Они ме погубиа!*

Бѣдниятъ, най-много е конфузенъ за мръснитѣ си и черни ржцѣ, та е почналъ тѣхъ да ненавижда. — Е, и я сакамъ да сж бѣли, ама они нечатъ!, мѣнка си Динчо подъ носа.

Излѣзе заповѣдь сухара си никой да не смѣе да яде. Той е неприкосновенъ запасъ и ще се употрѣби само по заповѣдь отъ командира на полка. Въпрѣки това, войнитѣ на нѣколко пжти нарушаваха заповѣдта, до като най-сетнѣ ги прѣдупрѣдиха, че когото уловятъ въ това тежко прѣстжпление, ще бжде даденъ подъ сждъ за неизпълнение заповѣдь и наказанъ най-строго.

Всѣки день съ рапортъ се донасяше до командира за състоянието на сухара.

Една сутринъ питамъ взводния подофицеръ, моятъ прѣмъ помощникъ, дали е ялъ нѣкой отъ сухара. Той ми долага, че на двама липсва по 1 сухаръ?

Отивамъ при първия. — Дѣ ти на тебе сухара, момче? — Откраднаа ми го, г-нъ подпоручикъ. — Какъ ти го откраднаа, не е истина, лъжешъ, изялъ си го! — „Не лажемъ, не лажемъ, г. подпор., я излѣзохъ на ванка, па га се върнахъ видохъ, че суаря ми го нѣма. Оти че го ядемъ, па нали си имамъ лѣбецъ. Толку ли съмъ говедо, че да го ядемъ, кога у торбето ми има лѣбъ“. И тъй умилно и жаловито ме гледа, че по очитѣ личи, какво истината говори.

Отивамъ при втория—гражданинъ отъ София: Дѣ ти сухара на тебе?, го питамъ. „Изядохъ го, г-нъ подпоручикъ“.—Какъ? Изяде ли го, че какъ така го изяде? Ти заповѣдь що е още ли не разбра. Ами сега, какво ще стане съ тебе, знаешъ ли, а?—А той, готовъ да заплаче, тихо отговаря: „Кѣлня се, г. подпоручикъ, какъ съмъ го изялъ и азъ не знамъ. Изумѣхъ съвсѣмъ. Изядохъ го, но какъ

и кога не помня . . . И той бѣ откровенъ, но за него милость нѣма. Стоя 2 часа подъ оржие за назидание на другитѣ.

И за да се избѣгнатъ подобни разправии и съблазни, прибрахме имъ сухара, за да имъ го раздадемъ, когато трѣгнемъ на походъ.

И много още подобни куриози има, но трѣбва хумористъ човѣкъ да е, за да опише най-характернитѣ отъ тѣхъ. Азъ не вѣрвахъ по-рано, че тѣй интересни сж нашитѣ войници. Макаръ и да си допусчатъ грѣшки, но едно е моето заключение: Надали по свѣта има такива послушни, изпълнителни, доволни и издържливи войници, както нашитѣ и главно съ такъвъ здравъ и непритворенъ умъ, съ такъвъ положителенъ и веселъ оптимизъмъ. Днесъ тѣ заслужаватъ не само нашата благосклонность, но и нашата почитъ и обичъ. Прочее, поклонъ прѣдъ българския войникъ който прослави и възвеличи нашето отечество!

Поздравъ на всички. Твой братъ Борисъ.

К Н И Ж Н И Н А

Хр. Цаневъ Борина — За родния край. Една цвѣтиста и тиха стихотворна сбирка, която днесъ би дала отдихъ и малко радостъ въ измъчената и бунтуваща се българска душа.

Поетътъ скитникъ изъ чужбина живѣе съ споменитѣ *за своя роденъ край?*

Нивята, угаритѣ, пролѣтѣта
Възкрѣсваха прѣдъ мене всѣки день,
И въ спомена за тѣхъ бѣ радостѣта
На моя духъ отъ грижи изнуренъ.

И днесъ далечъ отъ тебъ, азъ пакъ
За тебъ си мило спомнямъ, роденъ край
Припомнямъ си за цвѣнналия знакъ
По твоитѣ поля прѣзъ китний май.

Припомнямъ си — и тукъ, на чужбинѣ,
Къмъ тебъ ме носятъ галени мечти:

Всегда за менъ най-хубава страна
Навредъ въ свѣта ще бждешъ само ти! . . .

Другадъ поетътъ създава нѣжно и мило настроение:

Обичамъ азъ полята . . .

Какъ е тамъ на душата леко
И какъ се диша ненаситно! . . .

Вървишъ и гледашъ: чакъ на хълма тамъ, далеко,
Извиватъ смѣхъ копачки и копаютъ ситно.

Край тѣхъ оттамъ кога замина,

Ще имъ извикамъ: — хей, помози Богъ ви, хора!

И ще отвърне викомъ весела дружина:

„Сполай ти, щуро, пусто щуро безъ умора! . . .

И броди изъ полета и горигѣ, та себе си
съ природата да слѣе! . . .

Тогасъ катъ въ сѣнь душата
Кѣмъ небесата, вдѣхновена,
Ще се възйема тайно и срѣдъ тишината
Азъ ще се чувствамъ синъ на цѣлата вселена...

Обича родната природа и тегли го кѣмъ нея..

Сърцето ми купиће все за тамъ.

Кѣмъ тази страна безкрайно стрѣмний пѣтъ

Прѣзъ върли канари минува, знамъ —

Но тамъ гирляндитъ на вѣчна красота цѣвятъ.

И още много волни пѣсни има, отъ които читателтъ би се насладилъ, захвърлилъ, поне за день, тия угнѣтяющи безнадежни вѣстници.

За читателтъ туристъ, завърналъ се отъ бойнитъ полета, ние съ удовольствие даваме и тая нѣжна угѣха:

При тебъ се връщамъ, майко!, печатана на друго мѣсто въ тоя брой.

Сбирката има стотина изящни страници и струва 1'50.

В. Н.

Хроника

Панахида. Въ недѣля на 29 септември т. г. се отслужи въ черквата св. св. Седмочисленици панахида за загиналитъ прѣзъ войнитъ туристи — членове на Софийския клонъ: **Капитанъ Иванъ Доревъ, Инженеръ Панайотъ Киселковъ, Димитъръ Гицовъ, Георги Мискановъ, Ангелъ Илиевъ, Страшимиръ Кринчевъ, Александъръ Спирidonovъ, Асѣнъ Чолѣевъ, Димитъръ Дончевъ, Лука Урушевъ, Георги Михайловъ.** Присѣтсвуваха много роднини, другари и почитатели.

Слѣдъ службата, прѣдседателтъ на клона г. П. Козаровъ произнесе кратка рѣчь за заслугитъ на починалитъ мили и незабравими другари, както и обстоятелствата на тѣхната геройска кончина. Тѣ дадоха прѣждевременно своя буренъ и младъ животъ за родината, която обичаха, тѣй както майка обича първенеца си, като завѣщаха на новитъ поколения живъ примѣръ за достойно изпълненъ отечественъ дългъ.

Вѣчна паметъ на скжпитъ и самоотвержени герои — туристи!

Централното настоятелство на Б. Т. Д. въ първитъ дни на септември т. г. се е конституирало, както слѣдва:

Прѣдседателъ — г. професоръ Ал. Тодоровъ — Баланъ,
подпрѣдседателъ — г. Н. Нѣмски, редакторъ на дружествения органъ — г. Б. Наслѣдниковъ, секретаръ г. Ат. Джанановъ, домакинъ — г. Ив. Ламбовъ, касиеръ — г. Ив. Сандовъ и съвѣтникъ — г. Ив. Поплуковъ.

Настоятелството съ нова енергия и крѣпка вѣра почна своята организационна работа. Пожелаваме му плодовита и дружна дѣйность.

Настоятелството на Софийския клонъ е издало тоя позивъ къмъ членоветъ си. „Слѣдъ тежкитѣ изпитания, въ които отечеството ни бѣше поставено прѣзъ послѣдната година и скжпата загуба, която прѣтърпѣ нашето дружество съ прѣждеврѣмненната смъртъ на незабравимитѣ ни членове-сѣратници, загинали славно на бойното поле, настоятелството рѣши да възобнови дѣйността на дружеството и съ всички сили да заработи, за да изглади образуваната празднота. Като Ви съобщава за това свое рѣшение, настоятелството се ласкае да вѣрва, че ще намѣри пълна подкрѣпа въ срѣдата на своитѣ членове-туристи, които винаги сж били готови да окажатъ морална и материална помощъ, за прѣуспѣването на нашето хубаво туристическо дѣло. Обаче, за постигането на туристическитѣ цѣли, сж нужди прѣди всичко срѣдствъ, а не само добра воля. А касата на дружеството е празна и, поради войната не е имала никакви постжпления прѣзъ изтеклата година. Освѣнъ това, тя не може да разчита прѣзъ н. г. на посторонни приходи, каквито е имала до сега, като: субсидия отъ общината, приходи отъ вечеринки, отъ продажба на карти съ изгледи и пр.

Ето защо, настоятелството слѣдъ като обмисли, намѣри за добрѣ, да апелира къмъ щедростта на г. г. членоветѣ-туристи, като ги помоли да пожертватъ за общото дѣло и за силване на дружествената каса членскитѣ вноски за прѣзъ изтеклата година, които да заплатятъ на четири отсрочки, по 1'50 лева.

Водимъ отъ съображението, че нашето дружество е съставено отъ хора, любители на спорта и природата, хора искрено отдадени на дѣлото, което ги свързва, настоятелството има основание да вѣрва, че г. г. членоветѣ ще се отзоватъ на нашия позивъ и ще пожертвуватъ съ готовность това, коего се иска отъ тѣхъ“.

Похвална е тая инициатива и дано се отзоватъ повече членове на нея. Всѣко културно прѣдприятие изисква прѣди всичко материални срѣдства, още повече днесъ, когато отъ държавата малко може да се очаква, че ще даде жертви за улеснения и подобрение туристиката у насъ.

Новъ юношки туристиченъ съюзъ. Паралелно съ нашата туристическа организация, напоследъкъ е поникнало и се развива ново дружество съ сжщата задача, наименовано *Юношки туристски съюзъ въ България*, като е почнало и издаването на свой органъ *Младъ туристъ*. Прѣдъ насъ е само послѣдната двойна книжка (5 — 6), издадена прѣзъ септември т. г., по която не може напълно да сждимъ за

дѣйността на младото дружество. Насъ, обаче, ни радва всѣка инициатива, която допринася какво-годѣ за цѣлитѣ на туризъма у насъ, та ние не може, освѣнъ да съчувствуваме и поздравимъ новото младо и дѣйно дружество. Ние се само очудваме, защо младия съюзъ работи самостоятелно, гаче ли за него не съществува нашата организация, макаръ че послѣдната има за активъ дванадесетгодишна дѣйность. Ако младитѣ туристи милѣятъ за прѣуспѣването на благородното и полѣзно туристично дѣло, тѣ ще заработятъ заедно съ своя старъ и опитенъ събратъ — Българското туристическо дружество, като се запишатъ като юношески туристически дружини при нашитѣ клонове или пъкъ създадатъ нови клонове, тамъ дѣто нѣма такива. Само съ съединени и дружни усилия, при пълно съгласие и коректностъ, ще можемъ да се надѣваме на разцвѣтъ и успѣхъ въ общата ни цѣль. Нѣма никакви сериозни причини за раздвояване въ двѣ отделни дружества на една спортна организация като нашата.

Ето защо, ние приканваме младитѣ туристи частъ по скоро да влѣзатъ въ споразумѣние съ централното настоятелство на Б. Т. Д. за изработване условията, при които биха се слѣли двѣтѣ дружества, за обща и плодотворна работа.

Привѣтъ на юношкото дружество и неговия органъ. *Младъ туристъ*. Пожелания за широка и близка съединена дѣйствителност!

За излѣтитѣ изъ Витоша. Хигиеничниятъ съвѣтъ при столичната община е забранилъ възлизането по върховетѣ и платото на Витоша, включая двата най-приятни и привлѣкателни за туриста кѣтове: Черния връхъ и Боянския водопадъ, съ цѣль да се прѣдпази водата отъ зараза и омърсяване. Колкото да е прѣпорѣчителна тая грижа на общината отъ здравословна гледна точка, толкова тя много ще коштува за столичанина-любитель на природата. Единствениятъ близкъ планински и дивно красивъ паркъ за столичанитѣ бѣ Витоша. Да имъ се отнеме тя — е се едно да имъ се нанесе нѣкоя чувствителна духовна и материална бѣда. Ето защо, общината е длѣжна частъ по скоро да вкара въ трѣби капитаната за пиене вода или пъкъ да остави нуждното число пазачи, които да слѣдатъ за чистотата на водата. Едно добро да не става за смѣтка на друго такова.

Ние ще настоямъ за по скорошното отмѣняване това рѣшение на общината.

Националенъ съюзъ. У насъ партиитѣ, съюзитѣ, дружествата никнатъ и се размножаватъ като гъби. Една нова корпорация съ крайно широки задачи за духовно и материално прѣвъзможване и развитие на нацията е новосъздадения *Националенъ съюзъ*. Той си туря като главно срѣдство обединяването на всички у насъ просвѣтителни, благотворителни, национални, занаятчийски

спортни и какви не още сдружения. Иска, съ една дума, да стане център на националното могъщество и защита, изворъ на културното прѣусѣване и прогресъ. Цѣлитѣ и срѣдствата сж тѣй разнообразни, необхватни и сложни, че могат да съставятъ програма на нашата държава, или на всѣка политическа партия, но не и на едно д-во или сѣюзъ, като тоя, създаденъ на такава несигурна и идеологична основа. Затова и ние можемъ да прѣд-скажемъ отъ сега слабия успѣхъ на сѣюза.

У насъ нѣма лоши българи, но малцина сж достатъчно скромни да се задоволятъ съ една тиха, плодотворна и безшумна обществена работа. Нека всички станемъ пчелни работници, та съ своятъ скромень, но настойчивъ трудъ прѣслѣдващъ малки, но реализуеми цѣли, допринесемъ за прѣсъздаването и обновяването националното могъщество и слава. Стига вече да се парадира съ голѣми обществени прѣдначанания, съ непосижими блѣнове и патриотични екзалтации. Всички да станемъ добри и скромни работници въ своето ателие, вѣрни и здрави войници за националната безопасность и защита, достойни и съзнателни граждани. А това ще се постигне не чрѣзъ единъ националенъ сѣюзъ, а чрѣзъ развитието и процвѣтяването на сжществуващитѣ държавни и обществени частни институти и сдружавания у насъ.

Още повече не бихме симпатизирали на подобень сѣюзъ, ако той си поставя за цѣль и възкрѣсването на отдавна закопани идеи, като тая за унията ни съ римо-католичката черква и това на врѣдниятъ тѣсногруденъ шовинизмъ — Българскиятъ народъ прояви своето национално единение и възпитание, той най-добрѣ изрази по бойнитѣ полета какъ милѣе и се жертвува за национални идеали и свободи. Обаче, тия малки и голѣми дипломати, многото жалки военоначалници и тилни герои, обхванати отъ българска мегаломания и грандоманство докараха втората сѣюзнишка война, която доведе погрома и позора на България. Всѣка авантюра днесъ е врѣдна, а, може би, и гибелна.

Нашето туристично дружество не може освѣнъ да се резервира отъ подобно разпиляване на своитѣ задачи съ участието си въ подобень сѣюзъ.

Нѣколко думи за списанието. Централното настоятелство въ редовното си засѣдание отъ 30 септември т. г. ми съобщи своя изборъ за редакторъ на списанието.

Макаръ че днешнитѣ политически и обществени условия, слѣдъ сполетѣлитѣ ни национални нещастия и грозни разочарования, да не благоприятствуватъ за развитието на туризъма, а слѣдователно прѣчатъ и на доброто списване и широко популяризиране идеитѣ на организацията, пакъ се заангажирахъ съ възложената ми работа.

Туризмътъ има своята обществена и културно национална задача. Схващайки го не само като удоволствие и потрѣбность за физическото развитие и вегетиране на човѣка, а по-скоро като едно културно и обществено прѣдначинание за всаждане и уякчаване на зрѣли и напрѣдничави нацио-

нални разбирания и чувства, време е туризмът у нас да налучка и тръгне въ своя правилен път на развитие и разцъвяване. Наша длъжност е да убъдимъ всъки съзнателенъ и дъвенъ гражданинъ, че прѣди всичко трѣбва изцѣло и основно да познава своето отечество, своя народъ. Само така, той ще оцѣни и обикне своятъ красивъ роденъ кътъ, ще бди надъ него и ще го пази повече отъ зеницата на окото си. А това се постига чрѣзъ пктуване, чрѣзъ разуменъ и колективенъ туризмъ. Добриятъ туристъ всѣкога е вѣренъ и самоотверженъ стражъ на националнитѣ материялни и културни, обществени богатства. Така ще се гарантира нашето бждащо сществуване като самостоятелна нация идържава.

Войнитѣ прѣзъ послѣдната злочеста година, докараха едно широко раздвижване на народнитѣ маси и показаха, че българинътъ малко е познавалъ своитѣ грамадни природни и обществени богатства, своята мощъ и културенъ напрѣдъкъ.

И ето защо, стоя на убѣждението, какво колективниятъ и организиранъ туризмъ трѣбва да проникне въ вси ки съсловия на нашето общество, а най-вече между младежъта и работничеството — тия два лоста на съврѣмения културенъ и националенъ подъемъ.

Наложителна е, слѣдоват., една по-голѣма грижа за доброто списване и широко разпространение на първиятъ агитаторъ на Еълг. Тур. д-во **Български туристъ**. Нека книжкитѣ на Б. Т. станатъ любимъ другаръ на поривистия младежъ и на всѣки у когото грѣе лжчътъ на бродничеството по поля и гори и има стремежъ за черпене родната красота отъ нейния изворъ — природата.

Списанието поради ниската цѣна е достъпно за всѣкиго, достатъчно е по-голѣма заинтересованостъ къмъ него. Б. Т. е *колективенъ трудъ*, затова е необходимо, както членоветѣ така и клоновитѣ настоятелства да изпълняватъ своитѣ задължения къмъ него, като наврѣме изпращатъ свѣдения за живота и дѣйността на клоноветѣ и за всичко, което би допринесло за цѣлитѣ на туризма у насъ. Само така ще може да се очакватъ подобрѣния на сп. Б. Т., та той да изпълни своето прѣдназначение и отговори на възлаганитѣ отъ него очаквания.

Замолваме сжщо сътрудницитѣ да изпращатъ допискитѣ си, написани четливо и на едната страница на листа, като при това се съобразяватъ съ приетия литературенъ правописъ.

Привѣтъ, другари туристи. *Б. Н.*

ПРОДЪЛЖАВА ПОДПИСКАТА ЗА XI ГОДИНА НА

„сп. Български Туристъ“

Органъ на Бълг. Туристическо др-во.

Записването става чрѣзъ настоятелствата на мѣстнитѣ дружествени клонове или чрѣзъ редакцията, ул. Маринъ Дриновъ, 18, София.